

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยประเภท การวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) แบบวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Studies) (บุญชม ศรีสะอาด, ๒๕๓๕) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิกรณีศึกษากลุ่มไทยลาว รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

๑. แผนการดำเนินการวิจัย
๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
๔. การสร้างเครื่องมือและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
๕. การเก็บรวบรวมข้อมูล
๖. การวิเคราะห์ข้อมูล
๗. การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ดังจะได้นำเสนอในรายละเอียดต่อไป

๑. แผนการดำเนินการวิจัย

แผนการดำเนินการวิจัยเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

๑.๑ ศึกษาหลักการ และทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา และบทความเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑.๒ ศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนประถมศึกษา

๑.๓ นำผลจากข้อ ๑.๑ และข้อ ๑.๒ มาประมวลเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย และสำหรับการสร้างเครื่องมือในการทำวิจัย ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้ คือ

๑.๓.๑ สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับนโยบายกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยใน.๒ ประเด็น คือ (๑) การวิเคราะห์เอกสารในแนวนโยบาย (๒) การวิเคราะห์เอกสารแนวทางปฏิบัติหรือมาตรการ

๑.๓.๒ สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อดำเนินการใน ๒ ประเด็น คือ (๑) เนื้อหาที่นำมาจัดการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น แบ่งการศึกษาออกเป็นสามด้าน ประกอบด้วย ภูมิปัญญาที่เกิดจากความเชื่อ ภูมิปัญญาที่เกิดจากการอยู่ร่วมสัมพันธ์กัน และภูมิปัญญาที่เกิดจากการทำมาหากิน (๒) วิธีการจัดการศึกษา เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นมีสามลักษณะ คือ โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอด ชุมชนเป็นศูนย์กลางและได้รับการถ่ายทอดจากสื่อหรือรับการถ่ายทอดจากเครือข่ายใน ส่วนกลาง

๑.๓.๓ ปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้ทำการศึกษาใน ๔ ด้าน คือ ด้านบุคลากร เงิน วัสดุ-อุปกรณ์ และการจัดการ

๑.๓.๔ ข้อเสนอแนะแนวทาง การจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้กรอบแนวคิด ๒ ประเด็น คือ (๑) สอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างในด้าน บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและการจัดการ (๒) วิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับข้อคิดเห็นในด้าน นโยบายของรัฐ การจัดเครือข่ายการเรียนรู้ เนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอน หรือบุคลากรทางการศึกษา และการบริหารหรือการจัดการ

๑.๔ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑.๕ สร้างเครื่องมือและเสนอเครื่องมือต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๑.๖ เสนอเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

๑.๗ นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการทำวิจัยจากกลุ่มตัวอย่าง

๑.๘ วิเคราะห์ข้อมูล

๑.๙ สรุปอภิปรายผลการวิจัย และเสนอผลงานวิจัย

๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๒.๑ ประชากร

ประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิในเขตพื้นที่กลุ่มไทยลาว(ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์การตั้งเมืองภูเขียว และเมืองชัยภูมิ) จำนวน ๔๒๙ โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน

๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิในพื้นที่กลุ่มไทยลาว กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Krejcie and Morgan (อ้างถึงใน ประยูร อาษานาม, ๒๕๓๔) กำหนดความคลาดเคลื่อน เท่ากับ ± 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง ๒๐๓ โรงเรียน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจัดโรงเรียนเป็นกลุ่มตามอำเภอที่สังกัดแล้วทำการสุ่มโรงเรียนให้ได้จำนวน

โรงเรียนตามโรงเรียนในแต่ละกลุ่มโรงเรียนและในแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ โดยวิธีจับฉลาก ซึ่งได้โรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างกระจายทุกกลุ่มโรงเรียนและทุกสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน ๒๐๓ โรงเรียน ในแต่ละโรงเรียนมีผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ ๒ คน คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน รวมเป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน ๔๐๖ คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ ๓ แสดงประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย

อำเภอ	ประชากร (โรงเรียน)	กลุ่มตัวอย่าง (โรงเรียน)	ผู้ให้ข้อมูล	
			ผู้บริหารฯ	ครูวิชาการฯ
เมืองชัยภูมิ	๑๐๒	๔๘	๔๘	๔๘
บ้านเขว้า	๔๑	๑๙	๑๙	๑๙
คอนสวรรค์	๔๒	๒๐	๒๐	๒๐
แก้งคร้อ	๖๐	๒๘	๒๘	๒๘
บ้านแท่น	๓๓	๑๖	๑๖	๑๖
ภูเขียว	๘๐	๓๘	๓๘	๓๘
เกษตรสมบูรณ์	๗๑	๓๔	๓๔	๓๔
รวม	๔๒๙	๒๐๓	๒๐๓	๒๐๓

๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ ๓ ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ ๑ แบบวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis form) ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน เกี่ยวกับนโยบายการจัดการศึกษา และข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา โดยทำการวิเคราะห์เอกสารที่เป็นแหล่งที่มาของแหล่งข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์แนวนโยบายการจัดการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ค้นคว้า รวบรวม ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๔๐ ที่ปรากฏในรูปแบบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลป วัฒนธรรม หลักสูตร แผนการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อ

การเรียนรู้ที่แท้จริง และเอกสารที่เป็นแหล่งที่มาของแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ค้นคว้า รวบรวม ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๑ - ๒๕๔๐ ปรากฏในรูปแบบของบทความ ตำรา รายงานการวิเคราะห์วิจัย และเอกสารประกอบการบรรยายในการประชุมสัมมนาทางวิชาการ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับระดับนโยบายและแนวทางปฏิบัติ/มาตรการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกสารที่นำมาวิเคราะห์ คือ

(๑) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙)

(๒) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙)

(๓) แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลป วัฒนธรรม ระยะที่ ๕
(พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙)

(๔) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔)

(๕) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔)

(๖) แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลป วัฒนธรรม ระยะที่ ๖
(พ.ศ. ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔)

(๗) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๙)

(๘) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๗ (พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๙)

(๙) แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๓๕

(๑๐) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ ๘ (พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔)

(๑๑) แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลป วัฒนธรรม ระยะที่ ๘
(พ.ศ. ๒๕๔๐ - ๒๕๔๔)

(๑๒) หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)

(๑๓) สรุปผลการประชุมสัมมนา เรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับหลักสูตรที่พึงประสงค์ ของศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ วันที่ ๒๘ - ๒๙ กันยายน ๒๕๓๘

(๑๔) การบริหารโรงเรียนตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

(๑๕) แผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ ๘ สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดชัยภูมิ

ตอนที่ ๒ ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามแนวคิดเห็นของนักวิชาการ เอกสารที่นำมาวิเคราะห์ คือ

(๑) สุจารี จันทรสุข. "การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น" (เรียบเรียงสรุปจากการเสวนา ณ.สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๓๑). วารสารการศึกษาแห่งชาติ. ๒๒ (สิงหาคม-กันยายน ๒๕๓๑) : ๑๑-๒๑.

(๒) สมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์. "ภูมิปัญญาชาวบ้าน : การทวนกระแสเพื่อฟื้นฟูการศึกษาและสังคมไทย" วารสารการศึกษาแห่งชาติ. ๒๒ (สิงหาคม-กันยายน ๒๕๓๑) : ๒๒-๔๒.

(๓) เอนก นาเคบุตร. "ระบบและรูปแบบเครือข่ายการเรียนรู้ในชนบท". วารสารการศึกษาแห่งชาติ. ๒๔ (กุมภาพันธ์-มีนาคม ๒๕๓๓) : ๔๕-๔๖.

(๔) ประเวศ วะสี. "การศึกษาชาติกับภูมิปัญญาท้องถิ่น". (เอกสารประกอบการสัมมนา ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและการพัฒนาชนบท สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สถาบันพัฒนาชนบท มีนาคม ๒๕๓๔) : ๘๒.

(๕) สุรเชษฐ์ เวชชพิทักษ์. "ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและการพัฒนาชนบท" (เอกสารประกอบการสัมมนา ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการดำเนินงานด้านวัฒนธรรมและการพัฒนาชนบท สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ สถาบันพัฒนาชนบท มีนาคม ๒๕๓๔) : ๑-๒๖.

(๖) สำเนียง สร้อยนาคพงษ์. "การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการสอน". สารพัฒนาหลักสูตร. ๑๑, (กุมภาพันธ์ - มีนาคม ๒๕๓๕) : ๒๓-๓๒.

(๗) วิวัฒน์ชัย อัดถาการ. "การพัฒนาเศรษฐกิจไทยเพื่อความยั่งยืน". วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช. ๘ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๓๘) : ๓๔-๓๕.

(๘) พัทยา สายหู. "การศึกษากับภูมิปัญญาชาวบ้าน". (เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง บทบาทของสถาบันราชภัฏกับการนำเสนอภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นทางเลือกและสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชน ณ.โรงแรมธารินทร์ จังหวัดสุรินทร์ ๑๘-๒๑ ธันวาคม ๒๕๓๘) : ๗-๕.

(๙) สีลาภรณ์ นาครทรรพ. "ระบบการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : กรณีศึกษาชุมชนอีสานใต้". วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช. ๘ (พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๓๘) : ๓๘-๔๘.

(๑๐) รัตนะ บัวสนธิ์. "แนวทางการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น". วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร. ๔ (กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๓๙) : ๙-๑๕.

(๑๑) สมพร เทพสิทธิ. "การสอนพุทธศาสนาในสถาบันการศึกษา". วารสารใบลาน. ๑๗ (๒๕๔๐) : ๔๒.

(๑๒) รุ่ง แก้วแดง. "ฟื้นฟูภูมิปัญญาไทยยุทธศาสตร์สู่กระแสโลกาภิวัตน์"
วารสารวิทยาสาร. อัจฉาธร เรียบเรียง. ๙๖ (สิงหาคม ๒๕๔๐) : ๔๓-๔๘.

ฉบับที่ ๒ แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียนแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๔ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ประกอบไปด้วย

(๑) ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า
(Rating scale)

(๒) วิธีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถ่ายทอด เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ ๓ สภาพปัญหาการจัดการศึกษา เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาเป็นแบบจัดอันดับ
(Ranking)

ฉบับที่ ๓ แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการ เพื่อทดสอบการรับรู้เรื่องนโยบาย ความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

๔. การสร้างเครื่องมือ และการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ ดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไปนี้ คือ

๔.๑ การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ เพื่อการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๔.๑.๑ ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และการสร้างแบบสอบถาม

๔.๑.๒ กำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตของแบบสอบถาม ให้คลุมเรื่องที่ศึกษาโดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเอง

๔.๑.๓ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความตรง (Validity) โดยนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

๑) ความตรงในเนื้อหา (Content validity)

- ๒) รูปแบบของแบบสอบถาม (Format)
- ๓) ความเหมาะสมด้านภาษา (Wording)
- ๔) ความสมบูรณ์ของคำชี้แจง

๔.๑.๔ นำแบบทดสอบ และแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับข้าราชการครู กลุ่มโรงเรียนบ้านเพชรสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูเขียว กลุ่มโรงเรียนทักษิณสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบ้านแท่น และกลุ่มโรงเรียนหนองสังข์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแก่งคร้อ ซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ จำนวน ๔๐ คน ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล ๑๕ วัน

๔.๑.๕ นำเครื่องมือมาตรวจสอบ และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นและนำไปใช้กับ กลุ่มตัวอย่างต่อไป

๔.๒ การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือก่อนที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ดังนี้

๔.๒.๑ ความตรง (Validity) ซึ่งประกอบด้วย ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านเนื้อหาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ภาษา การกำหนดนโยบาย การนำไปปฏิบัติ และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผล จำนวน ๕ คน ได้ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๔.๒.๒ ความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง (Reliability) การหาความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

๑) แบบวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis form) ยึดความ สอดคล้อง ความชัดเจน ความสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระและความเป็นเหตุเป็นผล สมเหตุสมผล ในเชิงตรรก (Logical)

๒) แบบทดสอบชนิดเลือกตอบ (multiple-choice test) หาความเชื่อมั่นใช้วิธีการสอบครั้งเดียว (Internal consistency) โดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson Formular 20 หรือ K-R 20 อาศัยความยากง่ายของข้อสอบแต่ละข้อ คือ $r_{tt} = [K/K-1] [1 - \sum pq/s^2]$

เมื่อ r_{tt}	คือ ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
K	คือ จำนวนข้อสอบทั้งหมดในแบบทดสอบ
p	คือ ค่าความยากของข้อสอบแต่ละข้อ
q	= 1 - p
s^2	คือ ความแปรปรวนของคะแนนจากแบบทดสอบ

ซึ่งในแบบทดสอบฉบับนี้ ค่าความเชื่อมั่นหรือความเที่ยง เท่ากับ .๖๗ (ข้อสอบน้อยกว่า ๒๐ ข้อ)

ระดับความยากของข้อสอบ (Level of difficulty) ทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .๒ และ .๘ ซึ่งเป็นข้อสอบที่ไม่ยากและไม่ง่ายจนเกินไป อำนาจจำแนกของข้อสอบ (power of description) ทั้งฉบับอยู่ระหว่าง .๒ และ .๕๘ ซึ่งเป็นข้อสอบที่มีอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ และมีอำนาจจำแนกดีมาก ประสิทธิภาพตัวลวง (effectiveness of distractors) อยู่ระหว่าง .๒ และ .๕๘ ซึ่งประสิทธิภาพตัวลวงอยู่ในเกณฑ์ดี

๓) แบบสอบถาม การวิจัยครั้งนี้มีแบบสอบถาม ๔ ตอนคือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ทำดังนี้ ๕ ตัวคือ เพศ วุฒิการศึกษา อายุราชการ ตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ ๒ สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา วัดความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติ โดยการนำเนื้อหาของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น ภูมิปัญญาด้านความเชื่อ ภูมิปัญญาด้านการอยู่ร่วมสัมพันธ์กันและภูมิปัญญาด้านการทำมาหากิน ได้แบ่งมาตรวัดออกเป็น ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด วิธีการจัดการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น การใช้โรงเรียนเป็นจุดศูนย์กลางและการใช้ชุมชนเป็นจุดศูนย์กลาง มาตรวัดแบ่งออกเป็น ๕ ระดับคือ ๗ ครั้งขึ้นไป ๕-๖ ครั้ง ๓-๔ ครั้ง ๑-๒ ครั้ง และ ไม่ได้ปฏิบัติ สำหรับรายการสื่อที่นำมาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แบ่งระดับการปฏิบัติออกเป็น ๔ ระดับ คือ เป็นประจำ (บ่อย ๆ) บางครั้ง นานๆครั้ง และไม่เคยใช้ หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ซึ่งเป็นการใช้ความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .๘๘

ตอนที่ ๓ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น วัดความเห็นเกี่ยวกับปัญหาของการจัดการศึกษาประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณและการจัดการแบ่งมาตรวัดออกเป็น ๕ ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งเป็นการใช้ความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .๘๘

ตอนที่ ๔ แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นแบบจัดอันดับวัดความเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาประกอบด้วย บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และการจัดการโดยจัดอันดับความสำคัญ ๕ ระดับคือ สำคัญมากที่สุดสำคัญมาก สำคัญปานกลาง สำคัญน้อย และสำคัญน้อยที่สุด

๕. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสาร และการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบทดสอบและแบบสอบถาม ดังนี้

๕.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นเอกสาร ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยขอนแก่น ห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและขอความอนุเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ

๕.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบทดสอบและแบบสอบถาม ได้เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ คือ

๕.๒.๑ ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่นไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ เพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการประถมศึกษาจังหวัด ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๒ นำหนังสือที่อนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดไปยังสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๓ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ออกหนังสือ พร้อมส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

๕.๒.๔ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามและแบบทดสอบบางส่วน และเก็บรวบรวมไว้ที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

๕.๒.๕ ทำการทดสอบผู้บริหารโรงเรียน ในวันประชุมประจำเดือนหรือวันที่มีการประชุมพิเศษ ของแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

๕.๒.๖ สำหรับแบบทดสอบบางส่วนผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมด้วยตัวเองตามโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ส่งแบบทดสอบและแบบสอบถามทั้งหมด จำนวน ๔๐๖ ฉบับ ได้รับกลับคืนเป็นฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน ๓๖๗ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๐๔

การศึกษาเพื่อการวิจัยครั้งนี้ นอกจากวิเคราะห์เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันในระดับนโยบายและแนวทางปฏิบัติแล้ว ยังได้ศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิพื้นที่กลุ่มไทยลาวอีกด้วย ซึ่งผู้วิจัยศึกษาสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นเพศ วุฒิการศึกษา อายุราชการ ตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน ดังรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวนผู้ให้ ข้อมูล ๓๖๗ คน	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๒๖๒	๗๑.๐๔
หญิง	๑๐๕	๒๘.๖๐
๒. วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๒	๐๓.๓๐
ปริญญาตรี	๓๓๗	๙๑.๘๐
สูงกว่าปริญญาตรี	๑๗	๐๔.๖๐
อื่นๆ (ครูช่าง)	๑	๐๐.๓๐
๓. อายุราชการ		
ตั้งแต่ ๕ ปีลงมา	๑๗	๐๔.๖๐
๖-๑๐ ปี	๒๙	๐๗.๙๐
๑๑-๑๕ ปี	๕๘	๑๕.๘๐
๑๖-๒๐ ปี	๑๐๓	๒๘.๑๐
๒๐ ปีขึ้นไป	๑๐๖	๒๙.๖๐
๔. ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง		
ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาการในตำแหน่ง	๑๘๓	๔๙.๙๐
ครู อาจารย์ ผู้สอน	๑๘๒	๔๙.๖๐
อื่นๆ (ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา)	๒	๐๐.๕๐
๕. ขนาดของโรงเรียน		
แบบที่ ๑ (มีนักเรียนตั้งแต่ ๑๒๐ คนลงมา)	๑๓๒	๓๖.๐๐
แบบที่ ๒ (มีนักเรียนตั้งแต่ ๑๒๑-๓๐๐ คน)	๑๕๔	๔๒.๐๐
แบบที่ ๓ (มีนักเรียนตั้งแต่ ๓๐๑-๖๐๐ คน)	๗๒	๑๙.๖๐
แบบที่ ๔ (มีนักเรียนตั้งแต่ ๖๐๑-๙๐๐ คน)	๗	๐๑.๙๐
แบบที่ ๕ (มีนักเรียนตั้งแต่ ๙๐๑-๑๒๐๐ คน)	๒	๐๐.๕๐
แบบที่ ๖ (มีนักเรียนตั้งแต่ ๑๒๐๑-๑๕๐๐ คน)	-	-
แบบที่ ๗ (มีนักเรียนตั้งแต่ ๑๕๐๑ คนขึ้นไป)	-	-

จากตารางที่ ๔ ผลของข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามและแบบทดสอบส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๔๐ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๘๐ อายุราชการตั้งแต่ ๒๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๖๐ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๙๐ ขนาดของโรงเรียนเป็นแบบที่ ๒ (มีนักเรียนตั้งแต่ ๑๒๑-๓๐๐ คน) คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๐๐

๖. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ : กรณีศึกษากลุ่มไทยลาว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๖.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับแบบสอบถามและแบบทดสอบ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยไมโครโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SSPS/PC⁺ ซึ่งทำการวิเคราะห์ด้วยตัวเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

๖.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานด้วยการแจกแจงความถี่(Frequency) และหาค่าร้อยละ(Percentage)

๖.๑.๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานการจัดการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

๑) เนื้อหาที่นำมาถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Means) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

๒) วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Cheek list) วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ(Percentage)

๓) สื่อที่มาประกอบการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Cheek list) วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

๖.๑.๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) วิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐานด้วยการหาค่าเฉลี่ย (means) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

๖.๑.๔ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูวิชาการโรงเรียน การจัดอันดับความสำคัญ (Ranking) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Means) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard deviation)

๖.๑.๕ แบบทดสอบ (test) เกี่ยวกับการรับรู้เรื่องนโยบายและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อแบบทดสอบผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียน เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ(Multiple choice test) และชนิดถูกผิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานด้วยการหาค่าเฉลี่ย (means) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

๖.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับเอกสาร (Documents data analysis) เกี่ยวกับแนวนโยบายการจัดการศึกษา แนวทางการปฏิบัติ และข้อเสนอแนะแนวทางของนักวิชาการ ในการจัดการศึกษาเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยยึดหลักความสอดคล้อง ความชัดเจน ความสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระ และความเป็นเหตุเป็นผล สมเหตุสมผลในเชิงตรรก (Logical)

๗. การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำเสนอใน ๒ ประเด็น ดังนี้ คือ

๗.๑ ข้อมูลที่ได้จากการ วิเคราะห์เอกสาร มีความสมบูรณ์ ความสอดคล้อง ความชัดเจน ความเป็นเหตุเป็นผลความสมเหตุสมผล แสดงว่ามีความสำคัญ ที่จะต้องดำเนินการ

๗.๒ ข้อมูลที่วิเคราะห์จากแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และการจัดอันดับ (Ranking) มีการแปลผลข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ดังนี้

๔.๕๑-๕.๐๐	หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/มีความสำคัญ	มากที่สุด
๓.๕๑-๔.๕๐	หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/มีความสำคัญ	มาก
๒.๕๑-๓.๕๐	หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/มีความสำคัญ	ปานกลาง
๑.๕๑-๒.๕๐	หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/มีความสำคัญ	น้อย
๑.๐๐-๑.๕๐	หมายถึง มีการปฏิบัติ/มีปัญหา/มีความสำคัญ	น้อยที่สุด

จากวิธีดำเนินการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้ คือ ได้ใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวนโยบาย แนวทางปฏิบัติและข้อเสนอแนะของนักวิชาการ การใช้แบบทดสอบและแบบสอบถามได้รวบรวมข้อมูลจากแนวคิดของผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวน ๒๐๓ โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ๔๐๖ คน ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ อีกทั้งได้นำเครื่องมือมาทดลองกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ มีผลเป็นที่น่าพอใจ เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันได้นำเสนอการแปลความหมายไว้ท้ายบท สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล จะได้นำเสนอในบทต่อไป